

طراحی DSL تحلیل داده های آزمایشگاهی

مستندات جامع فنی و پیاده سازی و تست سناریو

پروژه پایانی درس کامپایلر

اعضای تیم پروژه:

محمدعلی احمدیان
علی جباری پور
سید احمد موسوی مالواجردی

تاریخ ارائه:

۱۴۰۴ ۱۰ بهمن

فهرست مطالب

۱	مقدمه و نمای کلی سیستم
۱.۱	معماری کلان سیستم
۲	کتابخانه‌های مورد استفاده و نقش هر کدام
۳	۳ موتور ترجمه فارسی به DSL میانی: کلاس <code>PersianToDSLMapper</code>
۴	۱.۳ انگیزه و ضرورت طراحی این لایه
۴	۲.۳ معماری و ساختار کلاس <code>PersianToDSLMapper</code>
۵	۳.۳ تحلیل قواعد نگاشت (Mapping Rules)
۵	۴.۳ مزایای استفاده از زبان میانی
۶	۴ تعریف گرامر DSL در Lark
۶	۱.۴ نمای کلی گرامر
۷	۲.۴ قواعد غیربنیادی (Non-Terminals)
۷	۳.۴ دستور بارگذاری داده (<code>load_stmt</code>)
۷	۴.۴ دستور ذخیره‌سازی (<code>save_stmt</code>)
۷	۵.۴ دستور کپی داده (<code>duplicate_stmt</code>)
۷	۶.۴ دستورات پاکسازی (<code>clean_stmt</code>)
۸	۷.۴ دستورات محاسبات آماری (<code>calc_stmt</code>)
۸	۸.۴ دستور رسم نمودار (<code>plot_stmt</code>)
۸	۹.۴ دستورات فیلتر (<code>filter_range_stmt</code> و <code>filter_stmt</code>)
۸	۱۰.۴ فیلتر شرطی پیچیده (<code>filter_complex_stmt</code>)
۹	۱۱.۴ دستور جستجو (<code>search_stmt</code>)
۹	۱۲.۴ سطح‌بندی داده (<code>level_stmt</code>)
۹	۱۳.۴ مرتب‌سازی (<code>sort_stmt</code>)
۹	۱۴.۴ گروه‌بندی و تجمعی (<code>groupby_stmt</code>)
۹	۱۵.۴ سایر دستورات
۱۰	۵ مصورسازی AST : تابع <code>ast_to_dot</code>
۱۱	۶ کلاس <code>CodeGenerator</code> : تبدیل AST به کد پایتون
۱۱	۱.۶ پیکربندی اولیه و سیستم گزارش‌دهی
۱۱	۱.۱.۶ سیستم لآگری
۱۱	۲.۶ مدیریت ساختار کلی AST
۱۲	۳.۶ دستور LOAD: بارگذاری داده
۱۲	۴.۶ دستورات اطلاعاتی: DESCRIBE و HEAD
۱۲	۵.۶ دستور SAVE و DUPLICATE
۱۲	۶.۶ دستور CLEAN: پاکسازی داده
۱۲	۱.۶.۶ تشخیص نوع عملیات
۱۲	۲.۶.۶ حذف داده‌های پرت (IQR)
۱۳	۳.۶.۶ جایگزینی مقادیر خالی
۱۳	۷.۶ دستورات CALC: محاسبات آماری
۱۳	۸.۶ دستورات PLOT: تولید نمودار
۱۳	۹.۶ دستورات FILTER
۱۳	۱۰.۶ دسته‌بندی بازه‌ای LEVELING:
۱۳	۱۱.۶ دستورات CRUD روی ستون‌ها
۱۳	۱۲.۶ NORMALIZE: نرمال‌سازی Min-Max
۱۴	۱۳.۶ CORRELATE: محاسبه همبستگی
۱۴	۷ نحوه استفاده از <code>CodeGenerator</code> و تولید کد نهایی
۱۴	۱.۷ جریان کامل کامپایل
۱۴	۲.۷ نحوه استفاده از <code>CodeGenerator</code>
۱۴	۳.۷ خروجی متدهای <code>transform</code>
۱۵	۴.۷ تولید فایل <code>generated_code.py</code>
۱۵	۵.۷ اجرای کد تولیدشده
۱۵	۶.۷ تولید گزارش نهایی
۱۵	۷.۷ خلاصه خروجی‌های <code>CodeGenerator</code>
۱۶	۸.۷ جمع‌بندی
۱۶	۸ پایپ‌لاین <code>run_compiler</code> و ارتباط با کد تولیدی

۹ رابط کاربر (`get_user_input`) و تابع `main`

۱۸	۱۰ توضیح سناریوی نمونه و نحوه اجرای آن
۱۸	۱.۱۰ معرفی سناریو . . . . .
۱۸	۲.۱۰ جریان اجرای سناریو در کامپایلر . . . . .
۱۹	۳.۱۰ توضیح گام به گام عملیات سناریو . . . . .
۲۰	۴.۱۰ تحلیل نتایج اجرا بر اساس داده‌ی ورودی نمونه . . . . .
۲۰	۱.۴.۱۰ بررسی داده‌ی ورودی . . . . .
۲۱	۲.۴.۱۰ تاثیر پاکسازی و فیلتر داده‌ها . . . . .
۲۱	۳.۴.۱۰ محاسبه شاخص سلامت و نرمال‌سازی . . . . .
۲۱	۴.۴.۱۰ سطح‌بندی معنایی بیماران . . . . .
۲۲	۵.۴.۱۰ تحلیل نقشه حرارتی همبستگی . . . . .
۲۲	۶.۴.۱۰ نمودار پراکندگی سن و شاخص سلامت . . . . .
۲۲	۷.۱۰ فایل ریپورت . . . . .
۲۴	۶.۱۰ کد تولید شده . . . . .
۲۵	۷.۱۰ تصویر <code>ast</code> نهایی از دستورات . . . . .
۲۶	۸.۱۰ دیتاست نهایی ذخیره شده . . . . .
۲۶	۹.۱۰ جمع‌بندی نهایی سناریو . . . . .

۱ مقدمه و نمای کلی سیستم

این پروژه یک Compiler برای یک زبان خاص منظوره^۱ (DSL) فارسی در حوزه‌ی تحلیل داده‌های آزمایشگاهی است. هدف اصلی سیستم این است که:

- کاربر بتواند دستورات تحلیل داده را به زبان فارسی (نیمه طبیعی) و یا حتی انگلیسی، بنویسد.

Python + Pandas + Matplotlib + Seaborn به یک DSL میانی ساخت یافته و سپس به تبدیل شوند.

- در نهایت علاوه بر اجرای کد، موارد زیر تولید شود:

- کد پایتون تولید شده که اگر همین کد را به تنها یعنی اجرا کنیم، کارهایی که از DSL خواستیم را برایمان انجام میدهد ولی نتایج cpmiler و ریزگزارشات و درخت را دیگر نمی‌سازد!

- گزارش متنی آماری (report.txt)

- نمودارها (.png) در پوششی plots و همچنین یک تصویر از AST ساخته شده توسط دستورات ما

- فایل ast.dot برای مصورسازی درخت نحو (AST)

۱.۱ معماری کلان سیستم

معماری پروژه به طور خلاصه شامل این مراحل است:

۱. نگاشت فارسی به DSL میانی: تبدیل الگوهای فارسی به دستورات DSL انگلیسی‌مانند (مثلًا "بگیر از ... به نام ..." به ("LOAD ... INTO ..."))

۲. تحلیل نحوی (Parsing): استفاده از گرامر EBNF در Lark برای تولید AST.

۳. تولید کد (Code Generation): پیمایش AST توسط Transformer و تولید کد پایتون، گزارش آماری و دستورات رسم نمودار.

۴. اجرا و خروجی: اجرای کد تولید شده در محیطی کنترل شده و ذخیره کرد، گزارش، نمودارها و شمایی AST.

این ساختار عملًا یک pipeline کامپایلر کامل را نشان می‌دهد از زبان سطح بالا (DSL فارسی) تا کد اجرایی پایتون.

۲ کتابخانه‌های مورد استفاده و نقش هر کدام

در ابتدای فایل پایتون، کتابخانه‌های زیر فراخوانی شده‌اند:

```
import re
import os
import pandas as pd
import matplotlib.pyplot as plt
import seaborn as sns
from lark import Lark, Transformer
from datetime import datetime
```

تحلیل نقش هر مژول

• re: برای کار با عبارات باقاعدۀ (Regex). هسته‌ی نگاشت فارسی به DSL از این مژول استفاده می‌کند.

• os: برای کار با فایل‌ها و پوشش‌ها:

- ساخت پوششی plots و output

- بررسی وجود فایل و رودی

- ساخت مسیرهای نسبی برای نمودارها و کد تولیدی

¹Domain Specific Language

• **pandas**: کتابخانه‌ی اصلی تحلیل داده. هر NORMALIZE، MERGE، GROUPBY، FILTER، LOAD و غیره در نهایت به **pandas** نگاشت می‌شود.

• برای رسم نمودارهای **matplotlib.pyplot (plt)** & **seaborn (sns)**:

- نمودارهای هیستوگرام، خطی، پراکنده‌ی جعبه‌ای با **matplotlib**

- نقشه‌ی حرارتی (Heatmap) با **seaborn**

• **:lark.Lark, lark.Transformer**:

- تحلیل نحوی بر اساس گرامر DSL - **Lark**

- تبدیل AST به کد پایتون (Code Generation) - **Transformer**

• برای ثبت زمان عملیات در گزارش آماری (timestamp) در لاگها) **datetime**.

۳ موتور ترجمه فارسی به DSL میانی: کلاس **PersianToDSLMapper**

۱.۳ انگیزه و ضرورت طراحی این لایه

پردازش مستقیم زبان طبیعی فارسی با استفاده از گرامرهای رسمی (Context-Free Grammar) به دلایل متعددی بسیار دشوار، شکننده و پرهزینه است. از جمله این چالش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

• تنوع بسیار زیاد ساختارهای نحوی در زبان فارسی،

• آزادی بالای ترتیب کلمات در جملات،

• وجود متراکف‌ها و بیان‌های مختلف برای یک مفهوم واحد،

• دشواری نگهداری و توسعه گرامرهای بزرگ زبان طبیعی.

به همین دلیل، در این پژوهه به جای تعریف مستقیم گرامر برای جملات فارسی، یک معماری دو مرحله‌ای اتخاذ شده است. در این معماری:

۱. ابتدا جملات فارسی کاربر با استفاده از عبارات باقاعده (Regular Expressions) به یک زبان میانی (Inter- DSL) ساده، محدود و ساخت‌یافته تبدیل می‌شوند؛ **mediate**

۲. سپس روی این زبان میانی، یک گرامر رسمی و دقیق با استفاده از ابزار Lark تعریف می‌شود.

کلاس **PersianToDSLMapper** مسئول پیاده‌سازی مرحله‌ی اول این فرآیند است و نقش یک «مترجم سطح بالا» از زبان طبیعی فارسی به DSL میانی را ایفا می‌کند.

۲.۳ معماری و ساختار کلاس PersianToDSLMapper

شکل ۱ نمای کلی ساختار این کلاس را نشان می‌دهد.

```
class PersianToDSLMapper:  
    def __init__(self):  
        self.rules = [  
            (r'([^\"]+\") به نام \"(\w+)', r'LOAD "\1" INTO \2'),  
            (r'خلاصه (\w+)', r'DESCRIBE \1'),  
            (r'(\w+) : (\d+)', r'سطر اول (\1 \2'),  
            (r'نمايش (\w+)', r'HEAD \1 \2'),  
            (r'پاکسازی (\w+)', r'CLEAN \1 DROP_DUPLICATES'),  
            (r'پرث|حالی) حذف کلی : (\w+)', r'CLEAN \1 DROP_ALL \2'),  
            (r'پاکسازی (\w+)', r'CLEAN \1 DROP_SPECIFIC \2 \3'),  
            ...  
        ]  
  
    def translate(self, text):  
        for p, r in self.rules:  
            text = re.sub(p, r, text)  
        return text.strip()
```

شکل ۱: ساختار کلی کلاس PersianToDSLMapper

در این کلاس، مجموعه‌ای از قواعد نگاشت به صورت یک لیست از زوج‌های (pattern, replacement) نگهداری می‌شود. هر قاعده بیان می‌کند که:

- یک الگوی خاص در زبان فارسی چگونه شناسایی شود،
- و به چه دستور استانداردی در DSL میانی تبدیل گردد.

فرآیند ترجمه به صورت ترتیبی انجام می‌شود؛ به این معنا که ورودی کاربر به ترتیب از روی تمام قواعد عبور داده شده و هر قاعده‌ای که منطبق باشد، جایگزینی متضطرر خود را اعمال می‌کند.

۳.۳ تحلیل قواعد نگاشت (Mapping Rules)

هر عنصر از self.rules شامل دو بخش اصلی است:

- **Pattern (الگو):** یک عبارت باقاعدہ که ساختار یک دستور فارسی خاص را شناسایی می‌کند. این الگو می‌تواند شامل گروه‌های کپچر باشد تا اجزای متغیر جمله (مانند نام دیتافریم یا ستون) استخراج شوند.
- **Replacement (جایگزین):** یک رشته‌ی متنی در قالب DSL میانی که با استفاده از گروه‌های استخراج شده، دستور معادل استاندارد را تولید می‌کند.

به عنوان مثال، جملات فارسی زیر:

- « پاکسازی df حذف همه حالی‌ها »
- « پاکسازی df حذف ستون age که حالی است »
- « پر کردن مقادیر حالی با میانگین در df »

می‌توانند به صورت دستورات DSL زیر نگاشت شوند:

- " خالی CLEAN df DROP_ALL "
- " خالی CLEAN df DROP_SPECIFIC age "
- " میانگین خالی CLEAN df FILL_ALL "

این استانداردسازی باعث می‌شود که تنوع بالای زبان طبیعی به مجموعه‌ای کوچک و کنترل شده از دستورات تقلیل یابد.

۴.۳ مزایای استفاده از زبان میانی

استفاده از لایه‌ی DSL میانی مزایای مهمی به همراه دارد:

- گرامر Lark تنها با یک زبان ساده، صریح و بدون ابهام سروکار دارد؛
- افزودن قابلیت‌های جدید صرفاً اضافه کردن یک قاعده‌ی نگاشت انجام می‌شود، بدون نیاز به تغییر گرامر اصلی؛
- خطاهای نحوی فارسی پیش از ورود به مرحله‌ی پارس کاهش می‌یابند؛
- امکان ترکیب دستورات فارسی و انگلیسی در یک اسکریپت فراهم می‌شود.

در نتیجه، کلاس PersianToDSLMapper نقش یک لایه‌ی حیاتی در افزایش پایداری، توسعه‌پذیری و خوانایی کل کامپایلر را ایفا می‌کند.

۴ تعریف گرامر DSL در Lark

۱.۴ نمای کلی گرامر

گرامر DSL پروژه با استفاده از ابزار Lark و در قالب یک رشته‌ی چندخطی (raw string) تعریف شده است. این گرامر، زبان میانی استانداردی را توصیف می‌کند که پس از ترجمه‌ی جملات فارسی توسط لایه‌ی PersianToDSLMapper، به عنوان ورودی مرحله‌ی پارس و تولید AST استفاده می‌شود.

```
grammar = r"""
start: statement+

statement: load_stmt
| duplicate_stmt
| save_stmt
| clean_stmt
| calc_stmt
| plot_stmt
| filter_stmt
| filter_range_stmt
| level_stmt
| sort_stmt
| groupby_stmt
| drop_col_stmt
| describe_stmt
| head_stmt
| filter_complex_stmt
| search_stmt
| merge_stmt
| create_col_stmt
| rename_stmt
| convert_time_stmt
| normalize_stmt
| corr_stmt

load_stmt: "LOAD" STRING "INTO" ID
...
"""

```
This block contains a large code snippet representing a Lark grammar definition. It starts with a raw string assignment, followed by a start rule, a statement rule (which is a non-terminal), and a load_stmt rule (which is a terminal). The load_stmt rule is defined with a double quoted string and three identifiers: LOAD, STRING, and INTO, followed by an ID identifier. Below the grammar definition, there are three ellipsis characters (...).
```

۲.۴ قواعد غیربینیادی (Non-Terminals)

گرامر ریشه‌ی

```
| start: statement+
```

این قاعده بیان می‌کند که یک برنامه‌ی DSL شامل یک یا چند دستور است که به صورت ترتیبی اجرا می‌شوند.

دستورها (statement) هر دستور DSL می‌تواند یکی از حالت‌های زیر باشد:

- بارگذاری داده
- پاکسازی و پیش‌پردازش
- محاسبات آماری
- فیلتر و جستجو
- رسم نمودار

- تبدیل و مهندسی ویژگی
- تحلیل آماری و همبستگی

در ادامه، تمام های statement گرامر به تفصیل توضیح داده می‌شوند.

۳.۴ دستور بارگذاری داده (load_stmt)

```
| load_stmt: "LOAD" STRING "INTO" ID
```

این دستور برای بارگذاری یک فایل داده (مانند CSV یا Excel) و ذخیره‌ی آن در یک متغیر (دیتافریم) استفاده می‌شود. ساختار کلی:

LOAD "file.csv" INTO df

مفهوم: فایل مشخص شده خوانده شده و به صورت یک دیتافریم با نام داده شده در حافظه قرار می‌گیرد.

۴.۴ دستور ذخیره‌سازی (save_stmt)

```
| save_stmt: "SAVE" ID "TO" STRING
```

این دستور برای ذخیره‌ی یک دیتافریم در قالب فایل خروجی استفاده می‌شود. مثال:

SAVE df TO "output.csv"

۵.۴ دستور کپی داده (duplicate_stmt)

```
| duplicate_stmt: "DUPLICATE" ID "TO" ID
```

یک کپی مستقل از یک دیتافریم ایجاد می‌کند. مثال:

DUPLICATE df TO df_backup

۶.۴ دستورات پاکسازی (clean_stmt)

```
| clean_stmt: "CLEAN" ID clean_op
```

این دستور مجموعه‌ای از عملیات پاکسازی داده را پوشش می‌دهد.

داده‌ها حذف

```

1 drop_all: "DROP_ALL" TARGET
2 drop_specific: "DROP_SPECIFIC" ID TARGET

```

مثال:

CLEAN df DROP_ALL خالی

داده‌ها کردن پر

```

1 fill_all: "FILL_ALL" TARGET METHOD
2 fill_specific: "FILL_SPECIFIC" ID TARGET METHOD

```

مثال:

CLEAN df FILL_ALL انگین خالی

تکراری داده‌های حذف

```

1 drop_duplicates: "DROP_DUPLICATES"

```

7.۴ دستورات محاسبات آماری (calc_stmt)

```

1 calc_stmt: "CALC" ID calc_op+
2 calc_op: MEAN "OF" ID
3           | STD "OF" ID

```

این دستور برای محاسبه‌ی شاخص‌های آماری مانند میانگین و انحراف معیار استفاده می‌شود.

مثال:

CALC df MEAN OF age STD OF salary

8.۴ دستور رسم نمودار (plot_stmt)

```

1 plot_stmt: "PLOT" ID PLOT_TYPE "OF" (ID|ALL) "IN" (ID|ALL)

```

این دستور انواع نمودارهای تحلیلی را پشتیبانی می‌کند.

مثالها:

PLOT df هیستوگرام OF age IN ALL •

PLOT df پراکنده OF salary IN age •

PLOT df HEATMAP OF ALL IN ALL •

9.۴ دستورات فیلتر (filter_range_stmt و filter_stmt)

```

1 filter_stmt: "FILTER" ID "WHERE" ID COMP (STRING|NUMBER)
2 filter_range_stmt: "FILTER_RANGE" ID ID NUMBER NUMBER

```

مثال:

FILTER df WHERE age >= 18

10.۴ فیلتر شرطی پیچیده (filter_complex_stmt)

```

1 filter_complex_stmt: "FILTER_COMPLEX" ID CONDITION_EXPR

```

این دستور امکان استفاده از شروط ترکیبی و پیچیده را فراهم می‌کند.

۱۱.۴ دستور جستجو (search_stmt)

```
| search_stmt: "SEARCH" ID "IN" ID "CONTAINS" STRING
```

مثال:

```
SEARCH df IN name CONTAINS "Ali"
```

۱۲.۴ سطح‌بندی داده (level_stmt)

```
| level_stmt: "LEVELING" ID ID level_op+
| level_op: NUMBER ":" ID
```

برای تبدیل مقادیر عددی به دسته‌های معنایی استفاده می‌شود.
مثال:

```
LEVELING df score 0:low 0.5:medium 0.8:high
```

۱۳.۴ مرتب‌سازی (sort_stmt)

```
| sort_stmt: "SORT" ID "BY" ID ORDER
```

۱۴.۴ گروه‌بندی و تجمعی (groupby_stmt)

```
| groupby_stmt: "GROUPBY" ID "BY" ID "OP" AGG_FUNC "OF" ID
```

مثال:

```
GROUPBY df BY gender OP mean OF salary
```

۱۵.۴ سایر دستورات

• حذف ستون: DROP_COL

• تغییر نام ستون: RENAME

• ایجاد ستون جدید: CREATE_COL

• تبدیل ستون زمانی: CONVERT_TIME

• نرمال‌سازی داده: NORMALIZE

• خلاصه آماری: DESCRIBE

• نمایش سطرهای ابتدایی: HEAD

• محاسبه‌ی همبستگی: CORRELATE

این مجموعه دستورات، یک زبان DSL قدرتمند، منعطف و قابل توسعه برای تحلیل داده فراهم می‌کند.

۵ مصورسازی AST : تابع ast_to_dot

برای مشاهده ساختار AST و استفاده در مستندات/دیباگ، تابع `ast_to_dot` در نظر گرفته شده است:

```
1 def ast_to_dot(tree, output_name="ast", output_dir="outputs"):
2     """
3         Generates AST image (PNG) using Graphviz and saves it in outputs directory.
4     """
5
6     os.makedirs(output_dir, exist_ok=True)
7     dot_path = os.path.join(output_dir, f"{output_name}.dot")
8     img_path = os.path.join(output_dir, f"{output_name}.png")
9     node_id = 0
10    lines = [
11        "digraph AST {",
12        "node [shape=box, fontname=\"Helvetica\"];"]
13    ]
14
15    def visit(node, parent=None):
16        nonlocal node_id
17        my_id = node_id
18        label = node.data if hasattr(node, "data") else str(node)
19        # Escape quotes for Graphviz
20        label = label.replace("'", "\\'")
21        lines.append(f'node{my_id} [label="{label}"]')
22        if parent is not None:
23            lines.append(f'node{parent} -> node{my_id};')
24        node_id += 1
25        if hasattr(node, "children"):
26            for child in node.children:
27                visit(child, my_id)
28
29    visit(tree)
30    lines.append("}")
31
32    # Write DOT file
33    with open(dot_path, "w", encoding="utf-8") as f:
34        f.write("\n".join(lines))
35
36    # Convert DOT to PNG
37    subprocess.run(
38        ["dot", "-Tpng", dot_path, "-o", img_path],
39        check=True
40    )
```

خلاصه عملکرد

- این تابع یک درخت AST تولیدشده توسط Lark را دریافت می‌کند.
- در ابتدای اجرا، پوشه‌ی خروجی (به‌طور پیش‌فرض /outputs) در صورت عدم وجود ساخته می‌شود.
- متغیر `node_id` به عنوان یک شمارنده‌ی سراسری برای اختصاص شناسه‌ی یکتا به هر گره استفاده می‌شود.
- تابع بازگشتی `visit` کل درخت را پیمایش کرده و:
  - برای هر گره یک نод Graphviz با قالب `nodeX [label="..."]` تولید می‌کند.
  - در صورت وجود گرهی والد، یال `nodeParent -> nodeChild` ایجاد می‌نماید.
  - تمامی فرزندان گره (از طریق `node.children`) را به صورت بازگشتی پردازش می‌کند.
- برای جلوگیری از خطای در کاراکترهای نقل قول ("") در برچسب گره‌ها Escape می‌شوند.
- پس از تکمیل پیمایش، فایل DOT در مسیر مشخص شده ذخیره می‌شود.
- در مرحله‌ی نهایی، با استفاده از دستور `dot` از ابزار Graphviz، فایل DOT به تصویر PNG تبدیل شده و در همان پوشه ذخیره می‌گردد.

۶ کلاس CodeGenerator: تبدیل AST به کد پایتون

کلاس CodeGenerator وظیفه‌ی تبدیل درخت نحوی (AST) حاصل از پارس گرامر DSL به کد اجرایی پایتون را بر عهده دارد. این کلاس از Transformer در کتابخانه Lark ارث بری می‌کند و برای هر statement در گرامر، یک متد منتظر دارد.

۱.۶ پیکربندی اولیه و سیستم گزارش‌دهی

```
1 class CodeGenerator(Transformer):
2     def __init__(self, output_dir):
3         self.output_dir = output_dir
4         self.plots_dir = os.path.join(output_dir, "plots")
5         os.makedirs(self.plots_dir, exist_ok=True)
6
7         self.current_var = None
8         self.report_lines = []
9         self.log_counter = 1
```

- `output_dir`: پوشه‌ی اصلی خروجی که شامل گزارش‌ها و فایل‌های تولیدی است.
- `plots_dir`: زیرپوشه‌ای برای ذخیره نمودارهای تولید شده.
- `current_var`: آخرین دیتافریم فعال در فرآیند کامپایل.
- `report_lines`: لیستی از متن‌های گزارش که در نهایت در فایل `report.txt` ذخیره می‌شوند.
- `log_counter`: شماره‌گذاری ترتیبی عملیات‌ها.

۱.۱.۶ سیستم لاغری

```
1 def add_log(self, title, body=""):
2     ts = datetime.now().strftime("%Y-%m-%d %H:%M:%S")
3     block = f"[{self.log_counter}] {title}\n{body}\n\nTimestamp: {ts}\n"
4     self.report_lines.append(block)
5     self.log_counter += 1
```

این متد بعد از هر عملیات:

- عنوان عملیات (مثلًا CLEAN یا LOAD)
  - جزئیات آن عملیات
  - زمان اجرا
- را در گزارش نهایی ذخیره می‌کند.

۲.۶ مدیریت ساختار کلی AST

```
1 def statement(self, items):
2     return items[0]
3
4 def start(self, items):
5     return "\n".join(items)
```

- هر `statement` به یک قطعه کد پایتون تبدیل می‌شود.
- در متد `start` تمام دستورات به صورت متوالی کنار هم قرار می‌گیرند.

۳.۶ دستور LOAD: بارگذاری داده

```
1 def load_stmt(self, items):
2     file_path, var = items
3     self.current_var = var
```

در مرحله‌ی **compile-time** اگر فایل وجود داشته باشد، اطلاعات آماری آن استخراج می‌شود:

```
1 if os.path.exists(file_name):
2     df_tmp = pd.read_csv(file_name)
3     body += f"Rows: {len(df_tmp)}\nCols: {df_tmp.shape[1]}"
```

کد تولیدشده برای زمان اجرا:

```
1 if not os.path.exists(file_path):
2     raise FileNotFoundError("File not found")
3
4 if file_path.endswith(".csv"):
5     df = pd.read_csv(file_path)
6 elif file_path.endswith(".xlsx"):
7     df = pd.read_excel(file_path)
```

۴.۶ دستورات اطلاعاتی: HEAD و DESCRIBE

```
1 print(df.describe())
2 print(df.head(n))
```

این دستورات فقط خروجی تحلیلی تولید می‌کنند و دیتافریم را تغییر نمی‌دهند.

۵.۶ دستور SAVE و DUPLICATE

```
1 dest = source.copy()
```

برای ذخیره:

```
1 df.to_csv(path, index=False)
2 df.to_excel(path, index=False)
3 df.to_json(path, orient="records")
```

۶.۶ دستور CLEAN: پاکسازی داده

۱.۶.۶ تشخیص نوع عملیات

```
1 op_type = actual_op.data.upper()
2 params = [str(c) for c in actual_op.children]
```

۲.۶.۶ حذف داده‌های پرت (IQR)

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

$$x < Q_1 - 1.5 \times IQR \quad \text{یا} \quad x > Q_3 + 1.5 \times IQR$$

پیاده‌سازی:

```
1 q1, q3 = df[col].quantile([0.25, 0.75])
2 iqr = q3 - q1
3 df = df[(df[col] >= q1 - 1.5 * iqr) & (df[col] <= q3 + 1.5 * iqr)]
```

۳.۶.۶ جایگزینی مقادیر خالی

```
1 df[col] = df[col].fillna(df[col].mean())
2 df[col] = df[col].fillna(df[col].mode()[0])
```

۷.۶ دستورات CALC: محاسبات آماری

```
1 mean_col = df["col"].mean()
2 std_col = df["col"].std()
```

مقادیر محاسبه شده در محیط اجرا ذخیره شده و بعداً در گزارش استفاده می‌شوند.

۸.۶ دستورات PLOT: تولید نمودار

```
1 plt.figure(figsize=(10,6))
2 df["col"].hist(bins=20)
3 plt.savefig("plots/hist_col.png")
4 plt.close()
```

ویژگی‌ها:

- پشتیبانی از نمودارهای Heatmap و Box Scatter، Line، Histogram
- ذخیره خودکار در پوشه plots
- عدم استفاده از plt.show() برای جلوگیری از بلاک شدن برنامه

۹.۶ دستورات FILTER

```
1 df = df[df["age"] >= 18]
2 df = df.query("age > 18 & salary < 5000")
```

۱۰.۶ دسته‌بندی بازه‌ای LEVELING:

```
1 df["age_level"] = pd.cut(
2     df["age"],
3     bins=[18,30,60,inf],
4     labels=["Teen","Adult","Senior"],
5     right=False
6 )
```

۱۱.۶ دستورات CRUD روی ستون‌ها

```
pd.merge(df1, df2, on=key) :MERGE •
df.eval(expr) :CREATE_COL •
:DROP_COL • حذف ستون
:RENAME • تغییر نام ستون
datetime:CONVERT_TIME • تبدیل به
```

۱۲.۶ Min-Max نرمال‌سازی NORMALIZE:

$$X_{norm} = \frac{X - X_{min}}{X_{max} - X_{min}}$$

```
1 df[col] = (df[col] - df[col].min()) / (df[col].max() - df[col].min())
```

۱۳.۶ CORRELATE: محاسبه همبستگی

```
1 corr_val = df["col1"].corr(df["col2"])
```

این مقدار به صورت عددی در خروجی چاپ و در گزارش ثبت می‌شود.

۷ نحوه استفاده از CodeGenerator و تولید کد نهایی

پس از تعریف گرامر DSL نگاشت دستورات و ساخت AST کلاس CodeGenerator در مرحله‌ی نهایی کامپایل استفاده می‌شود تا درخت نحوی به کد اجرایی پایتون تبدیل گردد.

۱.۷ جریان کامل کامپایل

فرآیند کلی کامپایل به صورت زیر است:

۱. دریافت کد DSL (فارسی یا انگلیسی)
۲. تبدیل به DSL میانی (در صورت وجود Mapper)
۳. پارس کد با Lark و تولید AST
۴. عبور AST از CodeGenerator
۵. تولید کد پایتون قابل اجرا
۶. اجرای کد تولید شده و تولید خروجی‌ها

۲.۷ نحوه استفاده از CodeGenerator

در تابع اصلی کامپایل (مثلاً `:run_compiler`)

```
1 parser = Lark(grammar, parser="lalr")
2 ast_tree = parser.parse(dsl_code)
3
4 generator = CodeGenerator(OUTPUT_DIR)
5 python_code = generator.transform(ast_tree)
```

در این مرحله:

- `ast_tree`: درخت نحوی برنامه
- `generator`: نمونه‌ای از کلاس CodeGenerator
- `transform`: متاد اصلی که Transformer را متنodه‌ی AST پیمایش می‌کند
- برای هر دستور DSL متند متناظر را صدا می‌زند
- خروجی هر دستور را به صورت رشته کد پایتون جمع‌آوری می‌کند

۳.۷ خروجی متاد `transform`

```
1 python_code = generator.transform(ast_tree)
```

نوع خروجی:

- یک `string` شامل کد کامل پایتون
- این کد شامل:
  - دستورات بارگذاری داده
  - پاکسازی
  - محاسبات آماری
  - فیلترها
  - تولید نمودار
  - عملیات CRUD

نکته مهم: کلاس `CodeGenerator` فایل تولید نمی‌کند، بلکه فقط کد را به صورت رشته بازمی‌گرداند.

۴.۷ تولید فایل generated_code.py

کد بازگشته در فایل ذخیره می‌شود:

```

1 with open("generated_code.py", "w", encoding="utf-8") as f:
2     f.write("import pandas as pd\n")
3     f.write("import matplotlib.pyplot as plt\n")
4     f.write("import seaborn as sns\n")
5     f.write("import os\n\n")
6
7     f.write(f'OUTPUT_DIR = r"{OUTPUT_DIR}"\n')
8     f.write(f'PLOTS_DIR = "plots"\n')
9     f.write('PLOT_PATH = os.path.join(OUTPUT_DIR, PLOTS_DIR)\n\n')
10
11     f.write('os.makedirs(PLOT_PATH, exist_ok=True)\n\n')
12     f.write(python_code)

```

در نتیجه فایل generated_code.py

- کاملاً مستقل است
- بدون نیاز به کامپایلر DSL قابل اجراست
- تمام خروجی‌ها را در پوشه‌ی output تولید می‌کند

۵.۷ اجرای کد تولیدشده

کد تولیدشده بلافاصله اجرا می‌شود:

```

1 env = {"pd": pd, "plt": plt, "os": os, "sns": sns}
2 exec(python_code, env)

```

- محیط اجرای کنترل شده env
- تمام متغیرهای محاسبه شده (میانگین‌ها، انحراف معیارها و ...) در این دیکشنری ذخیره می‌شوند

۶.۷ تولید گزارش نهایی

پس از اجرای کد:

```

1 for line in generator.report_lines:
2     f.write(line.format(**env))

```

CodeGenerator کلاس report_lines خروجی side-effect:

• شامل:

- لاغ تمام عملیات‌ها
- نتایج محاسبات آماری
- زمان اجرای هر دستور

۷.۷ خلاصه خروجی‌های CodeGenerator

توضیح	نوع	مورد
کد پایتون تولیدشده	string	transform()
گزارش عملیات‌ها	list[string]	report_lines
plots.png در پوشه	فایل	نمودارها
report.txt	فایل	گزارش نهایی
اسکریپت مستقل پایتون	فایل	generated_code.py

۸.۷ جمع‌بندی

کلاس `CodeGenerator` قلب کامپایلر DSL است که:

- AST را به کد اجرایی تبدیل می‌کند
- گزارش تحلیلی تولید می‌کند
- نمودارها و فایلهای خروجی را مدیریت می‌کند
- خروجی نهایی قابل اجرا و مستقل تحويل می‌دهد

۸ پایپ‌لاین `run_compiler` و ارتباط با کد تولیدی

تابع `run_compiler` قلب اصلی کامپایلر DSL فارسی-انگلیسی است و کل فرآیند → Parsing → Translation → Code Generation → Execution → Reporting را به صورت یکپارچه مدیریت می‌کند.

```
 1 def run_compiler(persian_code, capture_output=True):
 2     import sys
 3     import io
 4
 5     OUTPUT_DIR = "output"
 6     PLOTS_DIR = "plots"
 7     os.makedirs(OUTPUT_DIR, exist_ok=True)
 8
 9     if capture_output:
10         old_stdout = sys.stdout
11         old_stderr = sys.stderr
12         captured = io.StringIO()
13         sys.stdout = sys.stderr = captured
14
15     try:
16         mapper = PersianToDSLMapper()
17         dsl_code = mapper.translate(persian_code)
18
19         parser = Lark(grammar, parser="lalr")
20         ast_tree = parser.parse(dsl_code)
21
22         ast_to_dot(ast_tree, output_name="ast", output_dir=OUTPUT_DIR)
23
24         generator = CodeGenerator(OUTPUT_DIR)
25         python_code = generator.transform(ast_tree)
26
27         gen_path = os.path.join("./", "generated_code.py")
28         with open(gen_path, "w", encoding="utf-8") as f:
29             f.write("import pandas as pd\n")
30             f.write("import matplotlib.pyplot as plt\n")
31             f.write("import os\n")
32             f.write("import seaborn as sns\n")
33             f.write("import warnings\n")
34             f.write("warnings.filterwarnings('ignore')\n\n")
35
36             f.write(f'OUTPUT_DIR = r"{OUTPUT_DIR}"\n')
37             f.write(f'PLOTS_DIR = r"{PLOTS_DIR}"\n')
38             f.write(f'PLOT_PATH = os.path.join(OUTPUT_DIR, PLOTS_DIR)\n\n')
39
40             f.write('os.makedirs(OUTPUT_DIR, exist_ok=True)\n')
41             f.write('os.makedirs(PLOT_PATH, exist_ok=True)\n\n')
42
43             f.write(python_code)
44
45         env = {
46             "pd": pd,
47             "plt": plt,
48             "os": os,
49             "sns": sns,
```

```

50     "OUTPUT_DIR": OUTPUT_DIR,
51     "PLOTS_DIR": PLOTS_DIR,
52     "PLOT_PATH": os.path.join(OUTPUT_DIR, PLOTS_DIR)
53 }

54     exec(python_code, env)

55
56     report_path = os.path.join(OUTPUT_DIR, "report.txt")
57     with open(report_path, "w", encoding="utf-8") as f:
58         for line in generator.report_lines:
59             try:
60                 f.write(line.format(**env) + "\n\n")
61             except Exception:
62                 f.write(line + "\n\n")

63
64     return (True, captured.getvalue() if capture_output else "", "")

65
66 except Exception as e:
67     import traceback
68     return (False, captured.getvalue(), str(e))

69
70 finally:
71     if capture_output:
72         sys.stdout = old_stdout
73         sys.stderr = old_stderr

```

تحلیل گام به گام پایپ لاین

۱. ایجاد پوشش‌های خروجی

پوششی output و زیرپوششی plots ساخته می‌شوند تا تمام خروجی‌ها (کد، نمودار، گزارش و (AST در یک ساختار منظم ذخیره شوند.

۲. ترجمه DSL فارسی به DSL میانی

:re.sub با استفاده از PersianToDSLMapper.translate

- کلمات فارسی را به دستورات DSL انگلیسی تبدیل می‌کند
- خروجی آن یک رشته‌ی DSL استاندارد است

۳. AST و تولید Parsing

کد DSL توسط Lark تجزیه شده و یک درخت نحوی انتزاعی (AST) ساخته می‌شود که نمایش ساختاری برنامه است.

۴. تولید فایل AST

درخت AST به صورت گراف (dot/png) ذخیره می‌شود تا تحلیل ساختار برنامه ممکن باشد.

۵. تولید کد پایتون

:CodeGenerator کلاس

- AST را پیمایش می‌کند
- برای هر دستور، کد پایتون معادل می‌سازد
- خروجی نهایی، رشته‌ی python_code است

۶. نوشتن فایل generated_code.py

این فایل شامل:

- import کتابخانه‌ها
- تعریف مسیرهای خروجی
- کد پایتون تولیدشده از AST

۷. اجرای کد تولیدی

کد با دستور exec(python_code, env) اجرا می‌شود. دیکشنری env نقش محیط اجرای اینم را دارد و شامل:

DataFrame‌ها •

• متغیرهای محاسبه شده

• مسیر نمودارها

۸. تولید گزارش نهایی

لیست `generator.report_lines` شامل قالب‌های متنی گزارش است. این خطوط با استفاده از:

```
line.format(**env)
```

به مقادیر واقعی محاسبه شده در زمان اجرا متصل می‌شوند.

۹ رابط کاربر (`get_user_input`) و تابع `_main_`

تابع `get_user_input` مسئول دریافت کد DSL از کاربر است و دو حالت اصلی برای ورودی ارائه می‌دهد:

• **ورودی دستی:** کاربر می‌تواند کد DSL را خط به خط در کنسول وارد کند. برای این منظور، تابع یک حلقه `while` باز می‌کند و تا زمانی که کاربر خط خالی وارد نکند، هر خط را به یک لیست اضافه می‌کند.

• **بارگذاری از فایل متنی:** کاربر می‌تواند مسیر یک فایل `.txt` را وارد کند. تابع بررسی می‌کند که فایل وجود داشته باشد و سپس محتوای آن را با `encoding="utf-8"` می‌خواند.

پس از دریافت کد، تابع آن را به صورت یک رشته واحد (`string`) بازمی‌گرداند.

در فایل اصلی، بخش زیر وظیفه اجرای برنامه را بر عهده دارد:

```
1 if __name__ == "__main__":
2     try:
3         user_code = get_user_input()
4         run_compiler(user_code)
5     except Exception as e:
6         print("Error:", e)
```

توضیح گام به گام:

۱. شرط: `if __name__ == "__main__":` تضمین می‌کند که این بخش تنها زمانی اجرا شود که اسکریپت به صورت مستقیم اجرا شده باشد و نه وقتی که به عنوان مأژول وارد (`import`) شود.

۲. `()` `get_user_input` فراخوانی می‌شود تا کد DSL از کاربر دریافت گردد.

۳. سپس `run_compiler(user_code)` برای پردازش و اجرای کد وارد شده استفاده می‌شود.

۴. در صورت بروز هرگونه خطأ، با بلوك `try-except` آن خطأ گرفته شده و پیغام مناسب به کاربر نمایش داده می‌شود.

این ساختار ساده، کامپایلر را به یک ابزار CLI قدرتمند تبدیل می‌کند که هم انعطاف‌پذیری دریافت ورودی از کاربر را دارد و هم مدیریت خطاهای را به شکل مناسبی انجام می‌دهد.

۱۰ توضیح سناریوی نمونه و نحوه اجرای آن

در این بخش، یک سناریوی کامل نوشته شده با زبان خاص منظوره فارسی (Persian DSL) معرفی و تحلیل می‌شود. این سناریو با هدف پردازش، تحلیل آماری و مصورسازی داده‌های آزمایشگاهی طراحی شده و توسط کامپایلر DSL فارسی پیاده‌سازی شده در این پروژه اجرا می‌گردد.

۱.۱۰ معرفی سناریو

کد زیر یک اسکریپت DSL فارسی است که عملیات مختلفی از جمله بارگذاری داده، پاکسازی، فیلتر، ایجاد ستون‌های محاسباتی، نرم‌السازی، سطح‌بندی، رسم نمودار و ذخیره خروجی را انجام می‌دهد:

۲.۱۰ جریان اجرای سناریو در کامپایلر

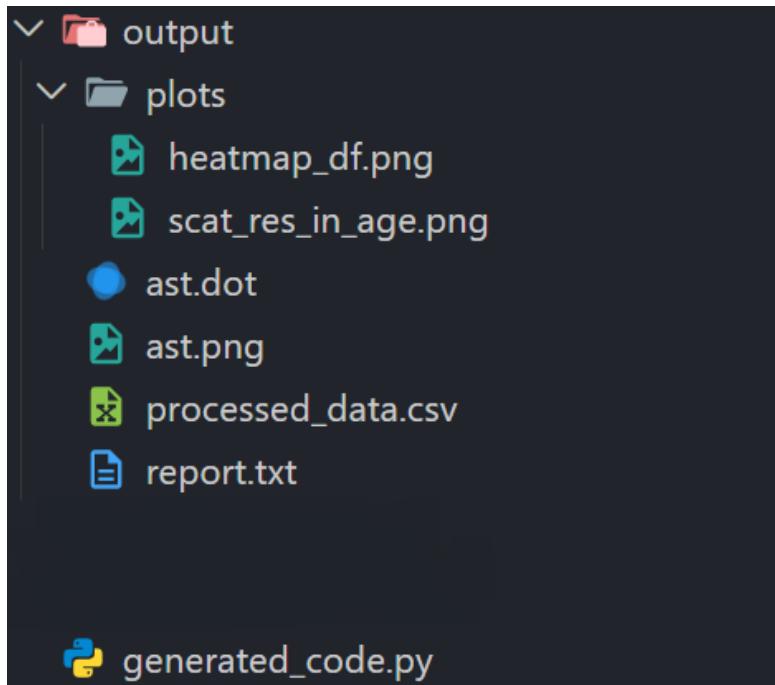
در ابتدا برنامه را اجرا میکنیم :

```
PS S:\FifthSemester\Compiler\lastProject> python LabDsl.py
=====
Persian / English DSL Compiler
=====
HINT: You may mix Persian and English DSL commands in the same script.
-----
V
Select input method:
1) Enter code manually
2) Load code from text file
Your choice (1/2) : 2
12
```

سپس اجرا به شکل خواندن دستورات از روی فایل رو اجرا میکنیم :

```
1 Your choice (1/2) : 2
2 Enter .txt file path: path.txt
3
```

نگاهی به فایل های ایجاد شده پس از اجرای دستورات :

فایل دستورات با نام path.txt حاوی دستور های زیر است به ترتیب :

- بگیر از "lab_data.csv" به نام df
- پاکسازی df : حذف تکراری
- پاکسازی df : حذف کلی خالی
- فیلتر df : وقتی $age < 15$
- ایجاد ستون $((cholesterol * 9.0) + (glucose * 1.0)) = result : df$
- تغییر_نام sick به result : df
- نرمال_سازی df : ستون sick
- نمودار df : نقشه_حرارتی
- مرتب_سازی df : sick صعودی

- ایجاد ستون sick = res : df
  - سطح بندی danger:Λ.◦ heigh:δ.◦ normal:γ.◦ low : در به res
  - نمودار age : پراکنده df در res
  - ذخیره df : در "processed_data.csv"
- اجرای این سناریو در کامپایلر DSL فارسی شامل مراحل زیر است:
۱. نگاشت دستورات فارسی به DSL میانی در این مرحله، کلاس PersianToDSLMapper با استفاده از عبارات باقاعدۀ (LOAD, CLEAN, FILTER, PLOT) دستورات فارسی را به معادل انگلیسی DSL تبدیل می‌کند (مانند Regex)،
  ۲. تحلیل نحوی (Parsing) کد DSL میانی با استفاده از گرامر تعریف شده در Lark تحلیل شده و یک درخت نحو انتزاعی (AST) تولید می‌شود.
  ۳. تولید AST و مصورسازی آن AST تولید شده به کمک تابع ast_to_dot به فایل ast.dot به میانی تبدیل می‌شود که امکان مشاهده ساختار برنامه را فراهم می‌کند.
  ۴. تولید کد پایتون کلاس Transformer که از CodeGenerator ارث بری می‌کند، AST را پیمایش کرده و کد معادل پایتون را تولید می‌نماید.
  ۵. اجرای کد و تولید خروجی‌ها کد پایتون تولید شده به صورت پویا اجرا شده و فایل‌ها، نمودارها و گزارش آماری ایجاد می‌شوند.
-

۳.۱۰ توضیح گام‌به‌گام عملیات سناریو

- ابتدا فایل lab_data.csv بارگذاری شده و در DataFrame با نام df ذخیره می‌شود.
- سطرهای تکراری حذف می‌شوند تا داده‌ها یکتا گردند.
- تمام سطرهایی که شامل مقادیر خالی هستند حذف می‌شوند.
- فقط رکوردهایی که مقدار ستون age آن‌ها بزرگ‌تر از ۱۵ است نگه داشته می‌شوند.
- یک ستون محاسباتی جدید با نام result بر اساس ترکیب وزنی glucose و cholesterol ایجاد می‌شود.
- نام ستون sick result به تغییر می‌یابد.
- ستون sick با استفاده از روش Min-Max نرمال‌سازی می‌شود.
- یک نقشه حرارتی (Heatmap) از همبستگی ویژگی‌های عددی رسم می‌گردد.
- داده‌ها بر اساس ستون sick به صورت صعودی مرتب می‌شوند.
- ستون جدیدی به نام res به عنوان کپی از sick ایجاد می‌شود.
- ستون res به سطوح معنایی low, normal, heigh, danger تقسیم‌بندی می‌گردد.
- نمودار پراکنده بین res و age رسم می‌شود.
- در نهایت، داده‌های پردازش شده در فایل processed_data.csv ذخیره می‌شوند.

۴.۱۰ تحلیل نتایج اجرا بر اساس داده‌ی ورودی نمونه

۱.۴.۱۰ بررسی داده‌ی ورودی

داده‌ی اولیه از فایل lab_data.csv بارگذاری شده است. این فایل شامل ۱۰ رکورد و ۵ ستون به شرح زیر است:

- id : شناسه بیمار
- gender : جنسیت
- age : سن
- glucose : میزان قند خون
- cholesterol : میزان کلسترول

بررسی آماری اولیه نشان می‌دهد که:

- ستون‌های cholesterol و glucose شامل مقادیر خالی هستند.
- حداقل سن برابر ۱۰ بوده که در مراحل بعدی فیلتر می‌شود.
- همبستگی اولیه بین قند خون و کلسترول نسبتاً مثبت است.

۲.۴.۱۰ تأثیر پاکسازی و فیلتر داده‌ها

در مراحل اولیه پردازش، عملیات زیر انجام شده است:

- حذف سطرهای تکراری
  - حذف کامل سطرهای دارای مقدار خالی
  - فیلتر داده‌ها بر اساس شرط $age > 15$
- پس از اعمال این مراحل:
- تعداد رکوردها از ۱۰ به ۶ کاهش یافته است.
  - تمامی ستون‌های عددی بدون مقدار خالی هستند.
  - داده‌ها برای انجام تحلیلهای آماری آماده شده‌اند.

۳.۴.۱۰ محاسبه شاخص سلامت و نرمال‌سازی

در این سناریو، یک ستون محاسباتی جدید با رابطه زیر ایجاد شده است:

$$sick = 0.1 \times glucose + 0.9 \times cholesterol$$

این شاخص، وزن بیشتری به کلسترول داده و نمایانگر یک معیار ترکیبی از وضعیت سلامت بیمار است. سپس ستون sick با استفاده از روش Min-Max نرمال‌سازی شده است، بهطوری که مقادیر آن در بازه $[0, 1]$ قرار می‌گیرند. نتیجه نهایی نشان می‌دهد:

- کمترین مقدار sick برابر ۰
- بیشترین مقدار برابر ۱
- میانگین شاخص سلامت برابر ۰.۳۹۲

۴.۴.۱۰ سطح‌بندی معنایی بیماران

برای تفسیر ساده‌تر شاخص سلامت، ستون res به سطوح معنایی زیر تقسیم شده است:

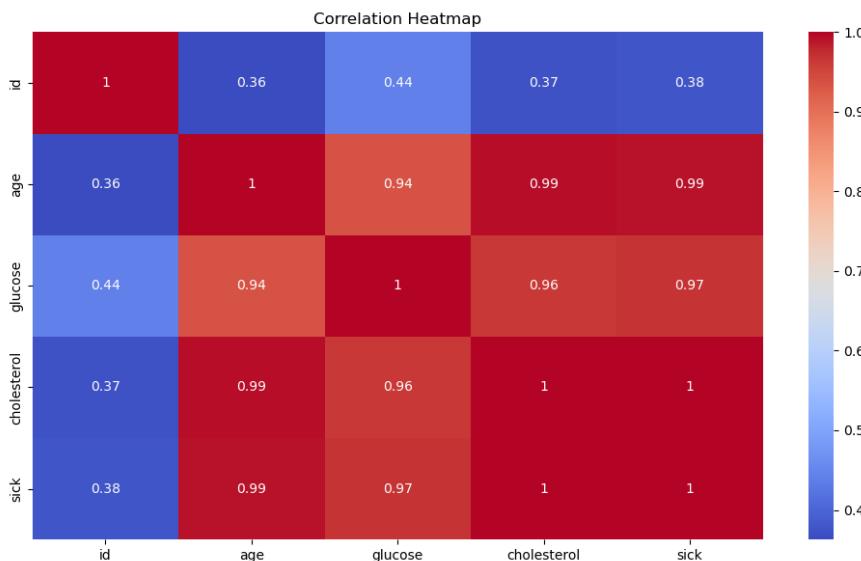
باشه مقدار	سطح سلامت
low	$[0, 0.3)$
normal	$[0.3, 0.6)$
high	$[0.6, 0.8)$
danger	$[0.8, 1.0]$

بر اساس این تقسیم‌بندی:

- بیماران جوان‌تر عمدتاً در سطح low قرار دارند.
- بیماران با سن بالاتر و کلسترول بیشتر در سطح danger مشاهده می‌شوند.

۵.۴.۱۰ تحلیل نقشه حرارتی همبستگی

شکل ۲ نقشه حرارتی همبستگی بین ویژگی‌های عددی را نمایش می‌دهد.

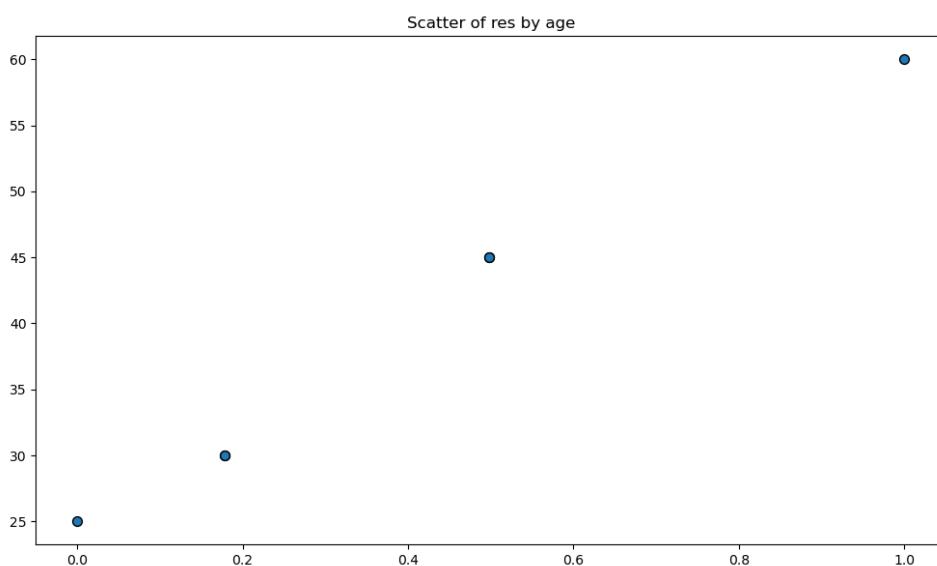

شکل ۲: نقشه حرارتی همبستگی ویژگی‌های عددی

این نمودار نشان می‌دهد که بین `glucose` و `cholesterol` همبستگی مثبتی وجود دارد که توجیه‌کننده استفاده از آن‌ها در شاخص سلامت است.

۶.۴.۱۰ نمودار پراکندگی سن و شاخص سلامت

نمودار پراکندگی شکل ۳ رابطه بین سن بیماران و شاخص سلامت نهایی را نمایش می‌دهد.

شکل ۳: نمودار پراکندگی سن و شاخص سلامت

بر اساس این نمودار، با افزایش سن، تمایل به افزایش شاخص بیماری مشاهده می‌شود، هرچند رابطه کاملاً خطی نیست.

۵.۱۰ فایل ریپورت

یکی از خروجی‌های ما فایل ریپورت است که در آن تمام کارهایی که انجام شده به ترتیب به سکل لاغ موجود است:

```
1 Laboratory Data Statistical Report
2 =====
3
4 [1] LOAD
5 Loaded file: lab_data.csv
6 Rows: 10
7 Cols: 5
8
9 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
10
11
12 [2] CLEAN - DROP_DUPLICATES
13 Params:
14
15 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
16
17
18 [3] CLEAN - DROP_ALL
19 Params:
20
21 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
22
23
24 [4] FILTER
25 Condition: age > 15
26
27 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
28
29
30 [5] CREATE_COL
31 Created column: result in df
32
33 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
34
35
36 [6] RENAME
37 Renamed column result to sick in df
38
39 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
40
41
42 [7] NORMALIZE
43 Normalized column: sick in df
44
45 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
46
47
48 [8] PLOT
49 Type: HEATMAP
50 Target: ALL
51 Group: ALL
52
53 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
54
55
56 [9] SORT
57 Sort by sick ))
58
59 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
60
61
62 [10] CREATE_COL
63 Created column: res in df
64
65 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
```

```

56
57
58 [11] LEVELING
59 Column: res
60 Levels: ['low', 'normal', 'heigh', 'danger']
61
62 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
63
64
65 [12] PLOT
66 Type: SCAT
67 Target: res
68 Group: age
69
70 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
71
72
73 [13] SAVE
74 Saved df to "processed_data.csv"
75
76 Timestamp: 2026-01-31 23:22:39
77

```

۶.۱۰ کد تولید شده

در این قسمت هم کد تولید شده که مد به زبان سطح پایین است آورده شده و این فایل با هنوان generated_code در فایل output موجود است :

```

1 import pandas as pd
2 import matplotlib.pyplot as plt
3 import os
4 import seaborn as sns
5
6
7 # --- Load Data ---
8 if not os.path.exists("lab_data.csv"):
9     raise FileNotFoundError("File not found")
10
11 if "lab_data.csv".endswith(".csv"):
12     df = pd.read_csv("lab_data.csv")
13 elif "lab_data.csv".endswith(".xlsx"):
14     df = pd.read_excel("lab_data.csv")
15 else:
16     raise ValueError("Only CSV or Excel files are supported")
17
18
19 # --- Cleaning: DROP_DUPLICATES ---
20 df = df.drop_duplicates()
21
22 # --- Cleaning: DROP_ALL ---
23 df = df.dropna()
24 df = df[df["age"] > 15]
25 df['result'] = df.eval(''((0.1 * glucose) + (0.9 * cholesterol))''')
26 df = df.rename(columns={"result": "sick"})
27
28 # --- Min-Max Normalization ---
29 col_min = df["sick"].min()
30 col_max = df["sick"].max()
31 df["sick"] = (df["sick"] - col_min) / (col_max - col_min)
32
33
34 # --- Plotting HEATMAP ---
35 plt.figure(figsize=(10, 6))
36 corr = df.select_dtypes(include=["number"]).corr()
37 sns.heatmap(corr, annot=True, cmap="coolwarm")

```

```

    plt.title("Correlation Heatmap")
    plt.tight_layout()
    plt.savefig(r"output\plots\heatmap_df.png")
    plt.show()
    plt.close()

    df = df.sort_values(by="sick", ascending=True)
    df['res'] = df.eval('`sick`')

    # --- Leveling Of res From df ---
    bins = [0.0, 0.3, 0.6, 0.8]
    bins.append(float('inf'))
    labels = ['low', 'normal', 'high', 'danger']
    df["res_level"] = pd.cut(df["res"], bins=bins, labels=labels, right=False)

    # --- Plotting SCAT ---
    plt.figure(figsize=(10, 6))
    plt.scatter(df["res"], df["age"], edgecolors="black", s=50)
    plt.title("Scatter of res by age")
    plt.tight_layout()
    plt.savefig(r"output\plots\scat_res_in_age.png")
    plt.show()
    plt.close()

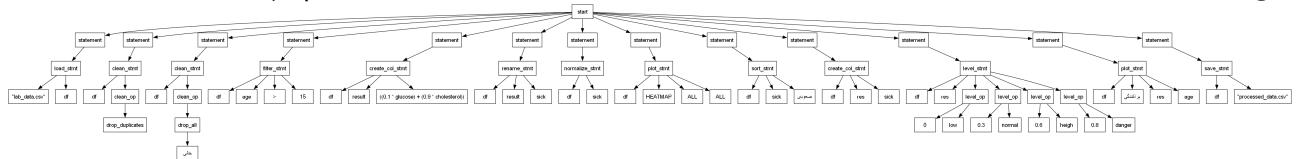
    # --- Save DataFrame ---
    if "processed_data.csv".endswith(".csv"):
        df.to_csv(r"processed_data.csv", index=False)
    elif "processed_data.csv".endswith(".xlsx"):
        df.to_excel(r"processed_data.csv", index=False)
    elif "processed_data.csv".endswith(".json"):
        df.to_json(r"processed_data.csv", orient="records")
    else:
        raise ValueError("Supported formats: .csv, .xlsx, .json")

```

۷.۱۰ تصویر ast نهایی از دستورات

تابع ast_to_dot این تصویر را خواهد ساخت که در کنار فایل ast.dot با همین نام و پسوند png موجود است :

۸.۱۰ دیتاست نهایی ذخیره شده

دیتاست پروسس شده جدید به اضافه مقادیر محاسبه شده در فایل output به نام process_data.csv قبل پروسس در فایل : lab_data

	id	gender	age	glucose	cholesterol
1	1	Male	25	92	180
2	2	Female	30	105	190
3	3	Male	45	110	210
4	4	Female	50	98	
5	5	Male	10	115	220
6	6	Female	40		195
7	7	Male	60	130	240
8	8	Female	55	120	
9	9	Male	45	110	210
10	10	Female	30	105	190
11					

بعد از پروسس در فایل processed_data.csv :

	id	gender	age	glucose	cholesterol	sick	res	res_level
1	1	Male	25	92.0	180.0	0.0	0.0	low
2	2	Female	30	105.0	190.0	0.17820069204152264	0.17820069204152264	low
3	10	Female	30	105.0	190.0	0.17820069204152264	0.17820069204152264	low
4	3	Male	45	110.0	210.0	0.4982698961937717	0.4982698961937717	normal
5	9	Male	45	110.0	210.0	0.4982698961937717	0.4982698961937717	normal
6	7	Male	60	130.0	240.0	1.0	1.0	danger
7								

۹.۱۰ جمعبندی نهایی سناریو

نتایج این سناریو نشان می‌دهد که DSL فارسی طراحی شده قادر است:

- داده‌های واقعی دارای نقص را پاکسازی کند
- شاخص‌های سلامت قابل تفسیر ایجاد نماید
- تحلیل‌های آماری و تصویری معنادار تولید کند
- خروجی‌های استاندارد قابل استفاده در تحلیل‌های بعدی ارائه دهد

این سطح از خودکارسازی، DSL را به ابزاری مناسب برای کاربران غیرمتخصص حوزه داده و علوم آزمایشگاهی تبدیل می‌کند.